

חַיִּיִּשִׁי לְאוֹשְׁפִיזָא בְשַׁעֲתָא דָּא, וּלְבִתְר מְסַדְרֵי פְתוּרָא
לְאוֹשְׁפִיזָא אַמְנָם בְּבִיתוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא לֹא הָיוּ חוֹשְׁשִׁים לְכַבּוּדוֹ שֶׁל הָאוֹרַח

בשעה שהיו"ט חל במוצ"ש והיו אוכלים סעודה שלישית ואח"כ היו מסדרים שולחן לכבוד

האורח.

שלא יהיה דיבורך בשבת כדיבורך בחול

בְּהֵאֵי יוֹמָא מְלוּלָא אָסִיר והראיה שקדושת שבת חמורה ביותר כי אפילו

דיבור חול אסור לדבר בשבת, **הָדָא הוּא דְּכֵתִיב** וזהו מש"כ בפסוק,

(ישעיה נח) **מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדִבֵּר דָּבָר** דהיינו שלא יהיה דיבורך בשבת

כדיבורך בחול, **וּתְנֵן חֶפְצְךָ כְּתִיב** ולמדנו שכתוב חפצך דהיינו שדוקא חפצך

אסור אבל חפצי שמים מותר [צג], **בְּגִין דְּהֵאֵי יוֹמָא כָּל מְהִימְנוּתָא**

אֶתְקַשְׁר בֵּיהּ כי ביום הזה כל קדושת האמונה שהיא הבינה קשורה בו והבינה

אור הרשב"י

השבת, שאין חובטין ההושענות בשבתא שהוא איסור דאורייתא, והחביטה אינה אלא מנהג ואינה דוחה שבת, ואם יבא הושענא רבה בשבת ותדחה ההושענא יבא הדבר לידי שכחה, הלכך עשו חכמים חיווק לדבריהם ודחו יום ראש השנה כדי שיבא יום הושענא רבה בחול ביום א'.

[צג] כדאיתא במסכת שבת דף קיג עמוד א' ממצוא חפצך – חפצך אסורין, חפצי שמים מותרין.

אד"ו ר"ה לבד היה כלל זה אפילו בזמן שהיה המקדש קיים וכן אפשר לומר שרש"י ז"ל יסבור כן אבל הא שכתב הרב המגיד ז"ל דכלל זה דלא אד"ו ר"ה לא הוי בזמן הראיה וכן רבינו ז"ל שכתב להני דינים דאתו כאחרים צ"ע:

וכן פסק השולחן ערוך אורח חיים בהלכות ראש חודש סימן תכח וז"ל: אלו הימים שאין קובעים בהם המועדים; לא אד"ו ר"ה וביאר הלבוש שהטעם ביום א' אין קובעין ראש השנה כדי שלא יבא יום הושענא רבה ביום

הלימוד היומי

לע"נ נחום רזי בן שמחה ז"ל

לע"נ ישראל בנימין בן סרל ז"ל

נקראת שתיקה בסוד סייג לחכמה שתיקה כי הבינה היא סייג ושמירה לחכמה והיא בחינת שתיקה ולכן ראוי לשתוק בשבת (מק"מ בשם מהרח"ו).

מקשה מערב פסח שחל בשבת

אָמַר יְיָ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהִידָּע בִּידְנָא דְלָא לְסַדְרָא (ס"א
לְסַלְקָא) סְעוּדָתָא דְמַלְכָּא לְאוֹשְׁפִיזֵינָא שאל רבי אלעזר על
מנהג רב המנונא שאיך עושים שלא לסלק את סעודה שלישית מלפני האורח שהוא יו"ט,
דְּהָא אַרְבֵּיסָר דְּחַל לְהִיזֵת בְּשַׁבָּת, סַלְקָא סְעוּדָתָא
דְּמַלְכָּא לְפִסְחָא, אָף עַל גַּב דְּלֹא אִיהוּ אוֹשְׁפִיזִיָּה והרי
י"ד בניסן שחל להיות בשבת מסלקים את סעודת המלך שהיא סעודה שלישית מלפני האורח
והלא פסח אינו נקרא אורח השבת כי בשבת זו אוכלים חמץ ובפסח מצה ואינם ראוים
להצטרף יחד ועם כל זה נדחית סעודת שבת מלפני פסח וכ"ש בשאר יו"ט שחל במוצ"ש
שראוי להיקרא אורח השבת שיש לדחות את סעודת השבת מלפניו (אור החמה בשם
מהרח"ו).

שונה פסח שסעודת השבת נידחת מלפניו מכמה טעמים

אָמַר יְיָ הֲכִי אֲמִינָא דְאִי הוּא אוֹשְׁפִיזִיָּה, (כָּל הָהוּא יוֹמָא)
יְכַלָּא לְסַלְקָא לִיָּה, וְאִי לֹא לָא סַלְקָא לִיָּה אמר לו
רשב"י שאני בעצמי סובר כדברך כי אני סובר שאם היו"ט הוא אורח השבת יכולים לסלק

הלימוד היומי

לע"נ נחום רזי בן שמחה ז"ל

לע"נ ישראל בנימין בן סרל ז"ל

את סעודת השבת מלפניו ואם הוא לא אורח השבת אז לא מסלקים את סעודת השבת מלפניו (אור החמה בשם מהר"ו). **וְאִי נִימָא דִּי"ד דְּחַל** (דף צ"ה ע"א) **לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת, אֶתְדַּחֲיָא סְעוּדָתָא דְּמִלְפָּא מִקְמִי סְעוּדָתָא דְּפִסְחָא** ואם נאמר לדברי רב המנונא שאם חל י"ד בניסן בשבת אז דוחים את סעודת השבת מלפני האורח שהוא סעודת ליל הסדר בפסח. **שְׁאֵנִי פִּסְחָא, דְּסְעוּדָתָא דְּשַׁבָּת אֶתְדַּחֲיָא בְּכַמָּה גִּוּוּנִין** אפשר לומר לדברי רב המנונא ששונה פסח שסעודת השבת נידחת מלפניו מכמה טעמים. **חָד, בְּגִין מִצּוֹת וּמִרְוּרִים, דְּבָעֵי בַר נָשׁ דְּיִשְׁתַּכַּח תְּאִיבָא** טעם אחד בגלל מצוות ומרורים שצריך האדם להימצא ברעב בכדי שיאכלם לתאבון. **וְחָד, בְּגִין פִּסְחָא וְהָא נִהְמָא לָא אֲשַׁתַּכַּח מו' שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה, דְּסִדּוּרָא דְּפִתּוּרָא בְּלֹא נִהְמָא, לֹאֻ הוּא סִדּוּרָא** וטעם שני הוא בגלל פסח שיש בו איסור אכילת חמץ והרי לא נמצא הלחם שהוא חמץ כבר משעה שישית ומלמעלה וסידור השולחן בלא לחם הוא נקרא סידור כי אין סעודה אלא בפת ולכן מבטלים את סעודת השבת [T3].

אור הרשב"י

עשירית. הנה: ובמדינות אלו שאין נוהגין לאכול מצה עשירה, כדלקמן סימן תס"ב סעיף ד' בהגה, יקיים סעודה שלישית במיני פירות או בשר ודגים כדלעיל סימן רצ"א סעיף ו' בהגה.

וכתב המשנ"ב יקיים וכו' במיני פירות – עיין לעיל בסימן רצ"א ס"ה דיש דעות בפוסקים

[T3] ופסק השו"ע בהלכות פסח סימן תמד סעיף א' י"ד שחל להיות בשבת, בודקין ליל שלשה עשר. ומבערים הכל לפני השבת, ומשיירין מזון שתי סעודות לצורך השבת, דסעודה שלישית זמנה אחר המנחה ואז אינו יכול לעשותה לא במצה ולא בחמץ אלא במצה עשירה, וצריך לעשותה קודם שעה

הלימוד היומי

לע"נ נחום רזי בן שמחה ז"ל

רשב"י מימיו לא ביטל סעודה שלישית בשבת

וְאִי תֵימָא בְּחֶמְרָא ואם תאמר שיקיים את סעודת השבת ביין כי הוא סועד את הלב ומשמח, **חֶמְרָא שְׂאִירִי, בְּגִין דְּתַאֲיֵב** (ס"א דְּגִרִיר ס"א

אור הרשב"י

יותר מכביצה ממצה עשירה ויברך עליה בורא מיני מזונות ולבסוף ברכה אחת מעין שלש. ולא יברך עליה ברכת המזון, שספק ברכות להקל. ויותר טוב לעשותה במצה מבושלת או מטונגת, שהרי אין יוצאים בה ידי חובת מצה בלילה, ומכיון שיש עליה צורת פת יברך עליה בתחלה "המוציא לחם מן הארץ" (כשיש בה כזית). ולבסוף יברך ברכת המזון. ויש להקדים סעודה זו לפני סוף שעה תשיעית בשעות זמניות מהיום, כדי שיוכל לאכול את המצה בלילה לתאבון. ואם נתאחר לעשות סעודה שלישית, יוכל לעשותה אפילו לאחר מכן, ובלבד שיאכל פחות מכביצה פת, קרוב לחמשים גרם. ואם רוצה לקיים מצות סעודה שלישית במצה עשירה, יברך עליה מזונות ועל המחיה. ומי שאין לו מצה מבושלת או מצה עשירה, יקיים סעודה שלישית בבשר או דגים, או לכל הפחות בפירות. ויש להקדים סעודה זו לפני סוף שעה תשיעית מהיום, כדי שיוכל לאכול את המצה בלילה לתאבון. ואם נתאחר לעשות סעודה שלישית, יוכל לעשותה אפילו לאחר מכן, ובלבד שיאכל פחות מכביצה פת, קרוב לחמשים גרם.

אם צריך לעשותה דוקא בפת או דסגי ג"כ בשאר דברים ולזה אמר דבשעת הדחק כזה יכול לסמוך על המקילין וע"ש דיותר טוב בבשר ודגים מבפירות. וה"ה דיכול לקיים בתבשיל (כגון קניידליך) אך יש נ"מ דזה אינו מותר רק קודם שעה עשירית והיכא שמקיים בפירות או בבשר ודגים יוכל לקיים אפילו אחר שעה עשירית אך בכ"ז יזהר שיאכל רק מעט ולא למלא כריסו כדי שיאכל מצה לתיאבון. ועיין באחרונים שכתבו דטוב ג"כ שיחלק סעודת שחרית של פת לשנים דהא י"א דיוצא בזה ידי סעודה ג' וכ"כ בביאור הגר"א דנכון לעשות כן אך כ"ז אם יש לו שהות לברך בינתיים ולהפסיק איזה שהות כדי שלא יהיה בכלל ברכה שאינה צריכה.

ופסק הילקוט יוסף שסעודה שלישית שזמנה אחר המנחה אי אפשר לעשותה בחמץ, מפני שכבר הגיע זמן איסורו, ואי אפשר לעשותה במצה (רגילה) מפני שאסור לאכול מצה בערב פסח, לפיכך יש לעשות סעודה שלישית במצה עשירה, ויסעוד קודם שעה עשירית, (דהיינו שלש שעות קודם צאת הכוכבים בשעות זמניות) כדי שיוכל לאכול בלילה את המצה לתיאבון. ולבתחלה יאכל

הלימוד היומיומי

לע"נ נחום רזי בן שמחה ז"ל